



Beszámolók ◦ Szemlék ◦ Közlemények

DÁN FILMNAPOK AZ OMKDK-BAN

Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központban az audio-vizuális információszolgáltatás fokozatos meghonosítása jegyében június elején került sor a *dán műszaki, tudományos és gazdasági filmnapok* megrendezésére.

A dán filmnapokkal elindított sorozat célja, hogy a könyvtár a tájékoztatás hagyományos keretein túlmenően és az audio-vizuális módszerek előnyeit kihasználva nyújtson sokoldalú tájékoztatást egy-egy ország gazdaságáról, tudományos és műszaki eredményeiről.

A dán filmnapok megrendezéséhez jelentős segítséget nyújtott Dánia budapesti nagykövetsége és a magyar Külügyminisztérium. A dán rövidfilm-katalógusból általunk kiválasztott filmeket és a hozzájuk tartozó szövegek könyveket a nagykövetség kérésünkre hozatta be Dániából.

Az ellenőrző vetítéskor kiválasztott filmek szövegek könyvének lefordítása után a filmek szinkronja az Országos Oktatástechnikai Központ budapesti hangstúdiójában készült el. Ezzel párhuzamosan a könyvtár klubtermét vetítőteremmé kellett átalakítani és berendezni.

A június 8-tól 19-ig tartó program ünnepélyes megnyitóval, Henrik H. Haxthausennek, Dánia rendkívüli és meghatalmazott nagykövetének, valamint dr. Dúzs Jánosnak, az OMKDK általános főigazgató-helyettesének bevezető szavaival vette kezdetét. A megnyitón a *Dánia bemutatkozik* és az *5 000 000* című filmet vetítették.

Az első nap filmjei a dán társadalmat, tájakat, embereket és szociális körülményeket mutatták be, – általában és ízelítőként.

A következő nagyobb témakörbe a környezetvédelem, a mezőgazdaság, az élelmiszeripar és a tengeri szállítás bemutatása tartozott. Megdöbbentő tényeket és adatokat tárt elénk *A halál melléktermék* című film, amely a dán folyó- és állóvizek, a levegő és a talaj nagyfokú szennyezettségével, illetve e komoly probléma megoldásának lehetőségeivel és nehézségeivel ismertetett meg. *Az Egy dán farmer hétköznapijai* arról tanúskodott, hogy ezek a hétköznapiok sok munkával telnek ugyan, de azért jut idő a közös és egyéni kikapcsolódásra és a tanulásra is. *Dánia – tejüzem* hirdette a következő film címe. Joggal, hiszen a modern, jól felszerelt tejüzemek ellátják mind a belföldi, mind pedig a külföldi piacokat a világhírű dán tejtermékekkel. Az élelmiszeripar másik jelentős ága a halászaton alapul, bizonyította *A dán halak* c. film. Az ország haltermékei ugyancsak eljutnak a világ sok tájára frissen, fagyasztva vagy konzerv formájában. E filmblokk utolsó filmje Dánia kiterjedt tengeri szállítását, ennek fejlődését, feltételeit mutatta be, *Dán hajók a világ hét tengerén* címmel.

A gazdaságpolitika, a know-how export és az építészet témáit tárta elénk a harmadik nap programja. *A Dán ipar a világgazdaságban* című film elvezetett a világ azon országaiba, ahol a dán ipar termékei megtalálhatók, s az ottani ipar fejlődésében jelentős szerepet játszanak. Az *5 000 000* című film Dánia lakosainak számára utal. Ez a viszonylag kevés lakossal rendelkező, kis ország a hazai nyersanyaghiány ellenére érte el, hogy az ország exportjának 70%-át az ipari termékek adják. Mindez megkövetelte a szellemi értékek megbecsülését és hasznosítását, a jó ötletek kivitelezését és újabb meg újabb ötletek

kimunkálását. Gazdag bútortálasztékot mutatott be az *Ülj le, ülj dánul* című film, amelynek alapján elmondható, hogy a forma, a szín és a rendeltetés teljes egysége jellemzi a dán bútorgyártást. A know-how export hatásos szemléltetésének bizonyult az *Úton*, amely több fejlődő ország dán útépitéseit, az efféle vállalkozások tervezését és előkészítését örökítette meg. A szakértelem „export”-ja a dánoknak gazdaságpolitikai jelentőségű, a fejlődő országoknak pedig nagy segítséget nyújt céljaik elérésében.

Az utolsó filmblokk régészettel, restaurálással és geológiával foglalkozott. Igen érdekes filmet láthattunk a vaskori életről, illetve arról, hogy hogyan rekonstruálják a régészeti leletek alapján az akkori körülményeket és környezetet. Nagy közönségteret aratott a vikinghajok restaurálásáról szóló film. Ez azt az aprólékos és

nagy türelmet igénylő munkát mutatta be, amellyel a fennmaradt sok ezernyi hajódarabkából – mondhatni szilánkból – ismét igazi hajót csinálnak. A filmnapokat záró film a grönlandi jég- és hóvilág alatt rejlő természeti kincseket feltáró munkát és annak eredményességét tárta elénk.

A filmnapok sikeresen zárultak. Erről az is tanúskodik, hogy az események után szinte azonnal a sorozat következő részén, a legközelebbi nemzeti filmbemutató előkészítésén kezdtek dolgozni a szervezők.

A dán filmnapok megrendezését és lebonyolítását elsősorban dr. Dúzs János általános főigazgató-helyettesnek, dr. Szepesváry Tamás osztályvezetőnek, valamint a Műszaki Film Tájékoztató Központ munkatársainak köszönhetjük.

Pollini Rita



EMBER–TÁRSADALOM–CIVILIZÁCIÓ

A tökéletesített tárgyak bosszúja – avagy: mi alól szabadít fel a technika és minek? *

A tárgyak bosszúja ősi komikumforrás. Erre épülnek a cirkuszi számok és a burleszkek. Szívből, de egyben együttérző megértéssel nevetünk a tárgyak engedetlenségén, és bár kinevetjük azt, akin kifognak, tudjuk, hogy gyakran éppen így állnak ellen a mi igyekezetünknek is. Játszanak velünk, nem vetik alá magukat akaratumunknak, mintegy önálló létüket látszanak bizonyítani; a kapcsolatumunkra figyelmeztetnek, arra, hogy a tárgyak, amelyekkel körülvevünk magunkat, velünk élnek, életünk egy részét képezik, és megfelelő bánásmódot követelnek. Ha pedig a tárgyak nem elég kezesek, ez azt is jelenti, hogy nem elég szakavatott a kéz, amely feléjük nyúl, nincs meg benne a kellő érzék, amely az érintkezés létrehozásához szükséges. De amilyen tréfás ötlet a tárgyakba-botlás a filmen, hasonló botlás a kultúra terén végzetes lehet.

* E tanulmány (általános) témáját és (filozofikus) emelkedettségét illetően egyaránt távol esik a TMT-re jellemző tematikától és stílustól. Ám ha azt vesszük, hogy szakmánk éppen a legutóbbi évtizedekben került a legkorszerűbb technikák vonzáskörébe, mindjárt látszólagossá válik ez a távolság. Nem feltétlenül kell egyetérteni minden állításával, elgondolkodni viszont érdemes rajta. Stílusa, amely Déry Tibor öregkori írásainak szépségét juttatja az eszünkbe, különösen szorongató hívogatóul szolgál. (A szerk. megj.)

Az élet a gépi mechanizmus malomkerekei között

Ha a tréfa ennél továbbmegy, és az élő a tárgy pusztító hatalmába kerül, mindjárt torkunkra forr a kacagás. Többé már nem azt érezzük, hogy a tárgyak élnek, és vidám csínyeket követnek el bosszantásunkra, hanem hogy eluralkodtak rajtunk; szükségletei, igényei révén az ember a gép függvényévé vált, s az ember azért kezd létezni, hogy kiszolgálja a maga teremtette, immár nélkülözhetetlenné vált gépeket, amelyek megfékezhetetlen mechanizmusukkal keltek életre.

Ha a mechanizmus felülkerekedik az élön, és ezáltal az életet már csak meghatározott reflexekre redukálja, nevetésünk szorongássá válik, és nyoma sincs már kárörömmek. Már csak az életjeleket kezdjük figyelni annak a civilizációs veremnek a mélyén, amelyet magunknak ástunk. A hír, hogy Glenn úrhajós sikeres földreérése után saját fürdőszobájában elcsúszott, és súlyos koponyatorést szenvedett, cseppet sem nevetséges, szánk mégis valami kényelmetlen, torz vigyorra rándul. Ez a baleset leleplezi a tárgyak legyőzhetetlenségét, és ellenkezőjére fordítja a dölyfös kijelentést, amely szerint az ember a világűrben úgy érezte magát, mint otthon.

Ezzel együtt a világűrt meghódító ember nézetei, barát–ellenség reflexei szinte történelem előttié marad-